

Mosina

Miasto położone 18 km od Poznania, przy szlaku kolejowym do Wrocławia jest miejscem często odwiedzanym przez turystów. Na jego skraju rozciągają się wielkie kompleksy zieleni: Wielkopolski Park Narodowy oraz Rogaliński Park Krajobrazowy.

Pierwsza wzmianka historyczna o istnieniu miejscowości pochodzi z 1284 r. Wieś była własnością szlachecką, położoną wtedy w innym miejscu na południe od Niwki.

W 1302 r. jej właściciel, wojewoda kaliski Mikołaj przeniósł ją na obecne miejsce, nadając równocześnie prawa miejskie. W 1429 r. król Władysław Jagiełło nadał Mosinie miejskie prawa magdeburskie, z tego też okresu pochodzi godło miasta: biały orzeł w koronie na czerwonym tle.

Historia miasta obfituje we wzloty i upadki, które były odbiciem skomplikowanych losów Polski. Szczególnie dotkliwy był czas wojen ze Szwecją w XVII w., które mocno zachwiały podstawą gospodarki. W 1795 w wyniku II rozbioru Polski Mosina zostaje włączona do Prus. W czasie Wiosny Ludów miasto opanował oddział powstańczy Jakuba Krauthofera – Krotowskiego, który 3 maja 1848 r. ogłosił w Mosinie niepodległość Polski. Powstanie upadło po kilku dniach.

XIX w jest czasem szybkiego rozwoju gospodarczego Mosiny, związanym z budową linii kolejowej do Wrocławia, oraz z rozwojem przedsiębiorstw. W tym czasie systematycznie rośnie liczba mieszkańców, która w 1909 r. wynosiła 4412 osób. Rozwój miasta zostanie ponownie zahamowany w trakcie II wojny światowej. Mieszkańcy przeżywają horror okupacji. Dniem smutku i żałoby upamiętnianym do dziś jest 20 października, wtedy to w 1939 roku hitlerowcy rozstrzelali 15 mieszkańców Mosiny. Dziś ku ich czci nazwany jest centralny plac miasta.

W Mosinie godny uwagi jest zachowany średniowieczny układ przestrzenny, z centralnie położonym, czworobocznym rynkiem i odchodzącymi od niego wąskimi uliczkami. W szeregu kamieniczek oglądanych z Kanału Mosińskiego wyróżnia się charakterystyczny budynek z cegły z wysoką wieżą (Obrabad) oraz stara bożnica z 1870 roku – obecnie Izba Muzealna i Galeria Miejska. Na płycie mosińskiego rynku znajduje się pomnik powstańców wielkopolskich i ofiar II wojny światowej usytuowany centralnie na Placu 20 Października, otoczony trawnikiem. Na pomniku widnieją napisy: Zamordowanym w Forcie VII i zamęczonym w obozach koncentracyjnych, Cześć poległym na frontach II wojny światowej, W hołdzie Powstańcom Wielkopolskim, Pamięci rozstrzelanym w dniu 20 października 1939 r. Odświeżenie pomnika nastąpiło 20 października 1972 roku.

Istnieją koncepcje architektoniczne, które przewidują w najbliższych latach rewitalizację tej części miasta, poprzez stworzenie eleganckich ciągów spacerowych i miejsc spotkań mieszkańców. Nieopodal odnowionego budynku Urzędu Miejskiego odchodzi ul. Kościelna prowadząca do kościoła p.w. Św. Mikołaja. Kościół stoi w miejscu świątyni z 1839 roku, która uległa całkowitemu zniszczeniu w trakcie II wojny światowej. Murowany kościół z lat 1952-54 zwraca uwagę nowoczesnym wystrojem wnętrza: polichromia Ewy Buczyńskiej i Walentego Gabrysiaka z witrażami Edmunda Hałasa. W prezbiterium wiszą obrazy czterech ewangelistów, namalowane przez Jacka Strzeleckiego w 1998 r. i pochodząca z tego samego roku rzeźba Ducha Świętego dłuta Romana Czeskiego. U podstawy tabernakulum rzeźbiony ołtarz tego samego autora.

W ostatnich latach na terenie gminy odnotowujemy rozwój budownictwa mieszkaniowego. Mosina przyciąga nowych mieszkańców szukających spokoju od wielkomiejskiego zgiełku, ale też oczekujących wysokiego poziomu bezpieczeństwa i edukacji.

UKŁAD URBANISTYCZNY MIASTA

Autor: Joanna Nowaczyk

Do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wpisany został układ urbanistyczny Mosiny w granicach miasta średniowiecznego, z uwzględnieniem dróg dojazdowych (1961/A z 12 października 1984). Strefę ochrony, zgodnie z decyzją konserwatora, wyznaczają „od zach. zaplecze zabudowy ul. Słowackiego oraz zaplecza ul. Tylnej i ul. Garncarskiej (Garbarskiej – przyp. autor), aż po Kanał Mosiński. Od pd. granicę ochrony wyznacza Kanał Mosiński, a od wsch. linia biegnąca na zapleczu parceli kościelnej i zapleczami zabudowy ul. Kościuszki. Ochronie podlegają także krótkie odcinki dróg dojazdowych – wloty dróg do średniowiecznego miasta oraz obszar parku dworskiego z pałacym starościńskim z ok. 1870 r.”

Ochroną objęto prawie całe historyczne założenie, w obrębie którego zachowało się dawne rozplanowanie rynku oraz przyległych do centralnego placu ulic, które nie były poddane zasadniczym zmianom aż do końca XVIII w. W wiekach XIX i XX wprowadzono jedynie nieznaczne korekty, głównie z powodu budowy domów nowego typu oraz z powodu zmieniających się wymogów komunikacyjnych. Zabudowa miasta objęta ochroną konserwatorską, składa się głównie z kamienic o wielkości i formatach typowych dla architektury XIX i pierwszej poł. XX w. Ochronie podlegają: historyczne granice działek, układ ulic wraz z liniami zabudowy, dawne kompozycje terenów zielonych publicznie użytkowanych oraz nawarstwienia kulturowe i zewidencjonowane stanowiska archeologiczne.

Źródło: http://www.zolnierzewolnosc.pl/portal/pl/Gminne_zabytki_uklad_urbanistyczny_miasta.html